

Sygn. akt III AUa 556/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 marca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Marek Procek (spr.)
Sędziowie	SSA Gabriela Pietrzyk - Cyrbus SSA Alicja Kolonko
Protokolant	Ewa Bury

po rozpoznaniu w dniu 4 marca 2015r. w Katowicach

sprawy z odwołania E. K. (E. K.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

o odstąpienie od żądania zwrotu nienależnie pobranego świadczenia

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach

z dnia 12 listopada 2013r. sygn. akt VIII U 251/13

oddala apelację.

/-/SSA G.Pietrzyk-Cyrbus /-/SSA M.Procek /-/SSA A.Kolonko

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 556/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 12 listopada 2013r. Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach zmienił decyzję organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C. z dnia 26 listopada 2012r. i zobowiązał organ rentowy do odstąpienia od żądania zwrotu przez ubezpieczoną **E. K.** kwoty 4.932,82 zł z tytułu nienależnie pobranej renty rodzinnej za okres od września 2011r. do listopada 2011r.

Wykorzystując dowód z wyjaśnień ubezpieczonej, Sąd Okręgowy ustalił, iż w okresie od września 2011r. do listopada 2011r. E. K. pobrała rentę rodzinną, jako przedstawiciel ustawowy małoletniego syna M. K.. W opisanym okresie ubezpieczona nie miała świadomości, że syn wagaruje. Całą pobraną nienależnie rentę rodzinną ubezpieczona zużyła

na bieżące potrzeby życiowe. W dniu (...) M. K. ukończył 18 rok życia. Nadal zamieszkuje z matką i obecnie pobiera rentę rodzinną,

z której potrącane jest nienależnie pobrane świadczenie za okres, w którym był już pełnoletni. Odkąd zaczął pobierać rentę rodzinną, nie prowadzi wspólnego gospodarstwa domowego

z matką. Jedynie dokłada się do wydatków na energię elektryczną, przekazując matce

100,00 zł miesięcznie, czasami również kupuje żywność. Ubezpieczona pracuje na podstawie umów zleceń jako sprzątaczką, uzyskując z tego tytułu wynagrodzenie w miesięcznej wysokości ok. 700,00 zł netto. Z wynagrodzenia za pracę ponosi wydatki w miesięcznej wysokości 250,00 zł tytułem czynszu i 150,00 - 180,00 zł tytułem opłaty za energię elektryczną. Kupuje również butle z gazem. Za resztę wynagrodzenia kupuje żywność.

Nie pije alkoholu i nie pali papierosów. Nie kupuje również ubrań, zabierając rzeczy wystawione do wyrzucenia. Choruje na tarczycę i kręgosłup, ale nie leczy się. Nie chodzi również do dentysty, gdyż jest uczulona na środki znieczulające, a na wizyty prywatne

jej nie stać. Lokal, w którym zamieszkuje wspólnie z synem, składa się z pokoju i kuchni. Pokój jest podzielony na dwa mniejsze.

Zdaniem Sądu Okręgowego, sytuacja, w której znalazła się ubezpieczona powinna być oceniana w kontekście hipotezy normy art. 138 ust. 6 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Tak więc Sąd ten przyjął, iż ubezpieczona - w sposób niezawiniony - znajduje się w trudnej sytuacji materialnej, żyje w ubóstwie i nie ma szans na poprawę swojej sytuacji w sposób umożliwiający zwrot renty rodzinnej. Nie posiada środków materialnych aby zadbać o swoje zdrowie.

Ponadto, Sąd ten zwrócił uwagę, iż do wypłaty nienależnego świadczenia doprowadziło zachowanie prawie dorosłego syna ubezpieczonej. Wnioskodawczyni nie miała możliwości nadzorowania syna, a ze szkoły nie otrzymała żadnej informacji.

Tak więc, zakładając, że w niniejszej sprawie wystąpiły szczególnie uzasadnione okoliczności, o jakich mowa w treści art. 138 ust. 6 cyt. ustawy, Sąd ten, na mocy

art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., orzekł, jak w sentencji.

W apelacji od zaprezentowanego wyroku organ rentowy, zarzucając Sądowi pierwszej instancji:

- błęd w ustaleniach faktycznych, polegający na przyjęciu, iż w sprawie zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności uzasadniające odstąpienie od żądania zwrotu nienależnie pobranego świadczenia z tytułu renty rodzinnej za okres od września 2011r. do listopada 2011r. w wysokości 4.932,82 zł, podczas, gdy w rzeczywistości okoliczności takie nie zachodzą, skutkujący
- naruszeniem art. 84 ust. 8 cyt. ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. nr 205, poz. 1585 ze zm.), poprzez jego zastosowanie, mimo nie udowodnienia przez odwołującą się wystąpienia przesłanki umożliwiającej skorzystanie z instytucji odstąpienia od żądania zwrotu, tj. istnienia szczególnych okoliczności uzasadniających odstąpienie od takiego żądania,

wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia i oddalenie odwołania.

Według apelującego, skoro w stanie faktycznym sprawy mamy do czynienia z prawomocną decyzją zobowiązującą do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń, to żądanie wnioskodawczyni ocenić należało na podstawie przesłanek określonych w art. 84 ust. 8 cyt. ustawy z dnia 13 października 1998r. Tymczasem, od 1 października 2013r. ubezpieczona pozostawała w stosunku pracy, uzyskując wynagrodzenie przekraczające kwotę 900,00 zł netto.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

przyjmując ustalenia poczynione przez Sąd pierwszej instancji jako własne, uznał, że apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do oceny, czy fakty przytoczone przez wnioskodawczynię stanowią szczególnie uzasadnione okoliczności, do których odwołują się normy art. 84 ust. 8 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 138 ust. 6 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Powołane ustawy nie precyzują tych okoliczności, ale nie ulega wątpliwości, że dokonując oceny ich występowania, należy kierować się stanem rodzinnym i majątkowym wnioskującego o odstąpienie dochodzenia zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, biorąc także pod uwagę stan jego zdrowia i możliwości podjęcia pracy pozwalającej na zwrot nienależnie pobranego świadczenia. Oceny takiej dokonał Sąd Okręgowy w motywach swojego rozstrzygnięcia. Według Sądu drugiej instancji, brak podstaw by ją kwestionować.

Rację ma przy tym Sąd pierwszej instancji, przyjmując, iż analizowana przesłanka spełnia funkcję ochronną - jej celem jest zabezpieczenie zobowiązanych do spłaty należności przypadających na rzecz organu rentowego przed pozbawieniem ich wskutek powyższego możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych. Tymczasem konieczność dokonania przez wnioskodawczynię spłaty zadłużenia doprowadziłaby w konsekwencji właśnie do pozbawienia jej środków niezbędnych celem zaspokojenia zupełnie podstawowych potrzeb życiowych, nawet przy założeniu, iż uzyskuje ona za swą pracę wynagrodzenie netto w wysokości ok. 900,00 zł. Organ rentowy, wydając zaskarżoną decyzję, winien - kierując się zasadą uwzględniania słusznego interesu obywateli - baczyć również na wskazany powyżej cel regulacji, pamiętając przy tym, iż ubezpieczona z efektów swej nisko opłacanej pracy utrzymuje siebie oraz syna, nie miała świadomości, iż od września 2011r. do listopada 2011r. syn nie kontynuował nauki, zaś świadczenie rentowe otrzymane w tym okresie zużyła na zaspokojenie bieżących potrzeb rodziny.

Konkludując, skoro w sprawie zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności, o których mowa w art. 84 ust. 8 ustawy systemowej, zasadne jest umorzenie zaległości określonej w zaskarżonej decyzji.

Konkludując, Sąd drugiej instancji, na mocy art. 385 k.p.c., orzekł jak w sentencji.

/-/SSA G.Pietrzyk-Cyrbus /-/SSA M.Procek /-/SSA A.Kolonko

Sędzia Przewodniczący Sędzia

JR